

**Happy
New Year!**

УДК 811.112

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-12\(18\)-115-124](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-12(18)-115-124)

Кабаченко Ірина Леонідівна доцент кафедри перекладу, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», пр. Д. Яворницького, 19, м. Дніпро, 49005, <https://orcid.org/0000-0003-3906-7125>

Весоловський Олег Васильович асистент кафедри німецької філології, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ, 76018, <https://orcid.org/0000-0002-9836-3672>

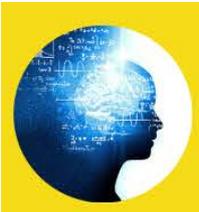
ІНТЕРФЕРЕНЦІЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ПОМИЛОК У ПРОЦЕСІ ПЕРЕКЛАДУ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ

Анотація. Стаття досліджує проблему інтерференції як основного джерела перекладацьких помилок у процесі перекладу текстів з німецької мови на українську. Автори статті наголошують, що із зростанням глобалізації та збільшенням міжкультурного спілкування актуальність перекладу зростає, тому виникає потреба вивчення та розуміння впливу інтерференції на якість перекладу. У статті поняття «інтерференція» вказує на взаємний вплив двох чи більше мов або мовних систем, що може призводити до виникнення особливих явищ, помилок або особливостей в мовленні. Цей термін описує ситуацію, коли особа, яка володіє кількома мовами, використовує елементи однієї мови в іншій.

Мета статті полягає в аналізі та висвітленні проблем, які виникають у перекладацькому процесі між німецькою та українською мовами через явище інтерференції. Зосереджуючись на впливі лінгвістичних та культурних відмінностей між цими двома мовами, автори розглядають різні аспекти інтерференції, такі як лексика, граматики, фонетика та культурні особливості.

Стаття розкриває те, як схожість слів за звучанням та написанням може призводити до неправильного розуміння тексту та надто буквального перекладу. Автори статті розглядають вплив різниці в граматичних структурах, який може призводити до неправильних або неприродних конструкцій у перекладі. Крім того, стаття висвітлює

Happy New Year!

культурні виклики, з якими стикаються перекладачі, і вказує на необхідність глибокого розуміння не лише лінгвістичних аспектів, але й культурного контексту обох мов для досягнення точного і адаптованого перекладу.

Заключні висновки статті визначають рекомендації для перекладачів з метою уникнення перекладацьких помилок, спричинених інтерференцією між німецькою та українською мовами.

Ключові слова: інтерференція, культура, німецька мова, переклад, українська мова.

Kabachenko Iryna Leonidivna Docent of the Department of Translation, Dnipro University of Technology, Dmytra Yavornytskogo Ave., 19, Dnipro, 49005, <https://orcid.org/0000-0003-3906-7125>

Vesolovskyi Oleh Vasyliovych Assistant of the Department of German Philology, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Shevchenko St., 57, Ivano-Frankivsk, 76018, <https://orcid.org/0000-0002-9836-3672>

INTERFERENCE AS A SOURCE OF TRANSLATION ERRORS IN THE PROCESS OF TRANSLATION FROM GERMAN INTO UKRAINIAN

Abstract. The article examines the problem of interference as the main source of translation errors in the process of translating texts from German into Ukrainian. The authors of the article emphasize that with the growth of globalization and the increase in intercultural communication, the relevance of translation is growing, so there is a need to study and understand the impact of interference on the quality of translation. In the article, the term "interference" refers to the mutual influence of two or more languages or language systems, which can lead to special phenomena, errors or peculiarities in speech. This term describes the situation when a person who speaks several languages uses elements of one language in another.

The purpose of the article is to analyze and highlight the problems that arise in the translation process between German and Ukrainian due to the phenomenon of interference. Focusing on the influence of linguistic and cultural differences between these two languages, the authors examine various aspects of interference, such as lexis, grammar, phonetics, and cultural features.

The article reveals how the similarity of words in terms of sound and spelling can lead to misunderstanding of the text and overly literalized

Happy
New Year!

translation. The authors of the article consider the impact of differences in grammatical structures, which can lead to incorrect or unnatural constructions in translation. In addition, the article highlights the cultural challenges faced by translators and points out the need for a deep understanding of not only the linguistic aspects but also the cultural context of both languages to achieve an accurate and adapted translation.

The article concludes with recommendations for translators to avoid translation errors caused by interference between German and Ukrainian.

Keywords: interference, culture, German, translation, Ukrainian.

Постановка проблеми. Трактуювання поняття «інтерференція» варіюється «в залежності від дослідника та школи, до якої він належить» [1, с. 75], під час вивчення іноземних мов інтерференцією називають зазвичай «вплив однієї або декількох мов на мову індивіда, який використовує обидві мови (або всі декілька)» [2, с. 6–7]. Однак деякі науковці уникають цього терміну, наголошуючи, що він «несе негативну конотацію», і пропонуючи замість нього термін «перенесення» («transfer»). Сьогодні в наукових колах обидва терміни часто використовуються в одному значенні [2, с. 14; 3, с. 17].

У статті «інтерференція» розглядається як взаємний вплив двох чи більше мов або мовних систем, що може призводити до виникнення особливих явищ, помилок або особливостей в мовленні. Іншими словами, цей термін описує ситуацію, коли особа, яка володіє кількома мовами, використовує елементи однієї мови в іншій.

Проблема інтерференції як джерела перекладацьких помилок у процесі перекладу залишається актуальною з декількох причин: Зі зростанням глобалізації та збільшенням міжкультурного спілкування актуальність перекладу зростає, звідси виникає потреба вивчення та розуміння впливу інтерференції на якість перекладу. Зі свого боку, в області бізнесу, технологій, літератури та інших сферах діяльності збільшується потреба в перекладах. Це ставить перед перекладачами виклики із вирішення проблем інтерференції. Окрім того, з появою нових досліджень у галузі мовознавства та перекладацької науки виникають нові підходи та методи вирішення проблем інтерференції.

Слід зазначити, що зростання культурного обміну та взаєморозуміння між країнами вимагає точних та ефективних перекладів, щоб забезпечити правильне розуміння мовних та культурних особливостей. В контексті цих тенденцій важливо продовжувати вивчення та розуміння інтерференції для підвищення якості перекладу між німецькою та українською мовами. Перекладачам

Happy
New Year!

та перекладознавцям важливо підтримувати свої знання та навички в цій області для ефективного вирішення перекладацьких завдань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальний огляд підходів та напрямів дослідження інтерференції засвідчує, що науковці зосереджують свою увагу здебільшого на аспектах інтерференції англійської та української мов або англійської та німецької. Розвідки фокусуються на словах, які можуть викликати плутанину або неправильний переклад через інтерференцію [4; 5]. Дослідження присвячені також аналізу відмінності в граматичних конструкціях між двома мовами та виявленні помилок, які можуть виникати в процесі перекладу через граматичну інтерференцію [6; 7].

Аналіз фонетичної схожості та відмінностей у вимові слів може бути ще одним аспектом дослідження [8; 9], вивчаються випадки, коли слова можуть звучати або виглядати подібно, але мати різний фонетичний профіль [10]. Існують розвідки, які зосереджуються на впливі культурного контексту на процес перекладу, зокрема, як культурні відмінності можуть призводити до неправильного вибору слів чи фраз [11]. Деякі дослідження пропонують стратегії та рекомендації для перекладачів щодо уникнення перекладацьких помилок через інтерференцію [12].

Розглянуті підходи використовуються для аналізу та вдосконалення процесів перекладу між різними мовами, однак їх можна застосувати й для німецької та української мов, адже з-поміж аналізованої літератури відсутні розвідки, що присвячені інтерференції між німецькою та українською мовою, що зумовило вибір теми нашої статті.

Мета статті полягає у глибшому розумінні та висвітленні проблем, які виникають у перекладацькому процесі між німецькою й українською мовами через явище інтерференції.

Виклад основного матеріалу. Інтерференція в перекладі вказує на втручання елементів однієї мови у переклад з іншої. У випадку перекладу з німецької мови на українську інтерференція може виникати через схожість або спільність коренів слів, граматичних структур або культурних особливостей обох мов.

Фахівці у галузі перекладу виокремлюють такі можливі причини інтерференції та їх вплив на переклад, як лексична інтерференція, фальшиві друзі перекладача, граматична інтерференція, фонетична інтерференція, культурна інтерференція та навіть гумор та іронія.

Лексична інтерференція виникає через існування схожих за звучанням або написанням слів в німецькій та українській мовах. Така інтерференція є однією з типових ситуацій, які можуть виникнути під

**Happy
New Year!**

час перекладу між мовами, які мають спільні або схожі корені. У випадку німецької та української мов це може бути особливо актуальним, оскільки обидві мови входять до індоєвропейської мовної сім'ї. Наприклад, слова, які можуть бути схожими або навіть однаковими за написанням чи вимовою, можуть мати різне значення в обох мовах. Помилкові переклади можуть виникнути, якщо перекладач не враховує контекст чи не розрізняє семантичні відмінності слів в різних мовах. Також важливо враховувати фонетичні та графічні особливості обох мов для уникнення неправильного розуміння чи перекладу. Треба бути уважним при виборі слів та стежити за тим, щоб переклад відображав не лише лексичний, але й семантичний зміст тексту.

Слід згадати й про так званих фальшивих друзів перекладача – слова, які виглядають схоже чи мають подібність у написанні між двома мовами, але мають різні значення. Наведемо деякі приклади фальшивих друзів перекладача між німецькою та українською мовами:

- нім.: der Abiturient – учень останнього класу гімназії, випускник гімназії, укр. абітурієнт – учень, який закінчує загальноосвітню школу; вступає до вищого або спеціального закладу освіти;

- нім.: das Deputat – розмір заробітної плати, оклад; навчальне навантаження, ставка викладача та депутат як виборчий представник; довірена особа, яку направили для здійснення якогось доручення; з українською мовою співпадає лише останнє значення;

- нім. aktuell – теперішній, актуальний, укр.: актуальний, рідко – сучасний;

- нім.: Chef в перекладі означає «керівник» або «головний кухар», укр.: «шеф» – керівник, на позначення головного кухаря в українській мові вживається термін «шеф-кухар».

При перекладі важливо уникати переплутування значень таких слів, оскільки це може призвести до неправильного розуміння тексту чи навіть до комічних ситуацій. Тому перекладачам слід бути уважними і завжди перевіряти значення слів у відповідному контексті.

Граматична інтерференція виникає, коли граматичні структури однієї мови впливають на переклад, роблячи його менш природнім або неправильним в іншій мові. У випадку перекладу з німецької на українську мову можуть виникнути різні граматичні труднощі через відмінності у будові речень та граматичних категорій обох мов. Наприклад, німецька мова використовує чотири відмінкові форм для іменників, залежно від їхньої ролі у реченні. Українська мова має сім

Happy
New Year!

відмінкових форм для іменників, їх використання може відрізнятися від німецького відмінка.

Для уникнення граматичної інтерференції важливо мати глибокі знання обох мов та ретельно вивчати граматичні особливості кожної з них. Також корисно враховувати контекст та зважувати на відмінності у використанні мовленнєвих конструкцій.

У німецькій мові є багато часових форм, які можуть бути відмінні від українських. Наприклад, невірне вживання часових форм (Perfekt, Präteritum або Plusquamperfekt) може призвести до неправильного вираження часових відношень в німецькому реченні.

Культурна інтерференція має також велике значення. Поняття та вирази, що мають глибокий культурний контекст, можуть бути інтерпретовані по-різному в мовах. Цей вид інтерференції в перекладі може виникнути через різницю в культурних, історичних та соціальних контекстах між мовами. Деякі основні аспекти культурної інтерференції між німецькою та українською мовами включають культурні концепції, формальність та ієрархію, традиції та звичаї, історичні асоціації.

Різні культурні групи можуть мати власні уявлення та концепції, які впливають на вибір слів та висловів. Наприклад, певні вирази чи аналогії можуть розумітися по-різному в різних культурах. У німецькій культурі більше значення приділяється формальності та стриманості в спілкуванні, особливо в бізнесі та офіційних ситуаціях. Українська культура може бути більш привітною та виражати більше емоцій.

Різні традиції та звичаї можуть впливати на вибір відповідних слів чи висловів. Деякі терміни можуть мати культурно-специфічні відтінки, які важко передати без втрат у перекладі. Певні терміни чи вирази можуть сприйматися різним чином в залежності від історичного контексту. Наприклад, святкові обряди, такі як Великдень чи Різдво, можуть охоплювати ряд традицій, які можуть бути незрозумілими для німців, наприклад, обмін яйцями чи святкування весняного празника Масляної. У Німеччині існує багато традицій святкування, наприклад, Октоберфест, які можуть здатися чужими та незрозумілими для українців.

Культурна різниця у вигляді обрядів, традицій та свят може впливати на вибір слів або виразів при перекладі текстів. Наприклад, слово «весілля» в українській мові може мати інші асоціації та підтексти, ніж його німецький аналог «Hochzeit».

Слід звернути також увагу на українські та німецькі форми звертання, які відрізняються за стилем та ввічливістю. Наприклад, українське неформальне «ви» та формальне «Ви» сприймається на слух

**Happy
New Year!**

однаково, в німецькій мові ці займенники мають різні форми – ihr «ви» та Sie «Ви», тому неправильний вибір особового займенника може створити невірне враження.

У німецькій культурі поняття «Gesichtsverlust» (втрата обличчя) є важливим. Це означає не тільки особисту гідність, але і репутацію та статус у групі. Взаємодія та комунікація можуть суттєво впливати на це поняття, тому важливо його враховувати при перекладі.

В німецькій мові існують ідіоми, які пов'язані з культурою та світосприйняттям німців. Ці вирази часто мають глибокий культурний контекст та можуть бути важливим елементом німецької мовної ідентичності. Наприклад, вираз «Es ist mir Wurst» (букв. «Мені це ковбаса») вказує на те, що особа байдужа до чогось. Однак для носіїв української мови такий вираз може створювати плутанину, оскільки в українській культурі ковбаса асоціюється зі смачним і корисним продуктом, а не з байдужістю.

Вираз «Das ist nicht mein Bier» (букв. «Це не моє пиво») вказує на те, що справа не стосується чієїсь обов'язків або відповідальності. Для людей, які говорять українською, він може здатися дивним, оскільки українська мова не має такого самого виразу.

Ідіома «Das geht mir auf den Keks» буквально перекладається як «Це йде мені на печиво», але вживається для вираження роздратування або невдоволення чимось.

Вираз «Da liegt der Hase im Pfeffer» буквально означає «Ось лежить заєць в перці». У німецькій лінгвокультурі ця ідіома вказує на справжню причину або проблему в ситуації.

«Tomaten auf den Augen haben» буквально перекладається як «Мати помідори на очах» і вживається, щоб сказати, що хтось не може бачити очевидні речі.

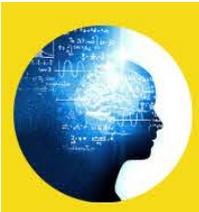
«Das Gelbe vom Ei» буквально означає «Жовток від яйця», цю ідіому вживають для вказівки на найкращий або найцінніший аспект чого-небудь.

Ці ідіоми є лише кількома прикладами ілюстрації того, як мовні вирази відображають культурні особливості та сприйняття світу в німецькому мовленні. Під час вивчення мови та заглиблення в культуру можна краще зрозуміти та використовувати ці вирази в контексті.

Стиль гумору та використання іронії може суттєво відрізнятись в різних культурах, тобто те, що вважається гумором в одній культурі, може бути неправильно сприйнятим в іншій.

Під час перекладу важливо не лише зберігати лінгвістичну точність, але і передавати той самий культурний зміст та емоції.

*Happy
New Year!*

Перекладач повинен мати глибоке розуміння обох культур, з якими він працює, і враховувати це у процесі перекладу, щоб уникнути культурних непорозумінь або втрати сенсу.

Уникнення культурної інтерференції в німецькій мові вимагає уважності, чутливості до культурних відмінностей та глибокого розуміння міжкультурного контексту. Лінгвісти рекомендують глибоко вивчати культуру Німеччини та німецькомовних країн. Глибоке розуміння німецької культури, традицій, цінностей та вірувань є важливим етапом. Читання книг, перегляд фільмів та спілкування з носіями мови може допомогти отримати інсайти в культурний контекст.

Слід звертати увагу на вживання слів, виразів та фраз, які можуть мати специфічне культурне забарвлення. Необхідно визначити, які вирази є формальними, а які – неформальними, і використовувати їх відповідно до ситуації. Перекладачам слід надавати пріоритет постійному вдосконаленню своїх навичок, включаючи вивчення нових культурних та мовних аспектів для підтримки якісних та адаптованих перекладів.

Висновки. Отже, інтерференція може виникати через схожість мов чи через вивчення іншої мови, і вона може виявлятися як позитивним, так і негативним чинником в перекладі, залежно від того, наскільки точно перекладач враховує особливості кожної мови та культури. Для уникнення інтерференції важливо вивчати обидві мови глибоко та враховувати контекст перекладу, а також розуміти культурну та історичну специфіку мови перекладу та цільової мови. Перекладачам рекомендується систематично вивчати культурні особливості, уникати дослівного перекладу, звертати увагу на лексичні, граматичні та фонетичні нюанси, а також враховувати культурний контекст.

Перспективу подальших розвідок вбачаємо у дослідженні історичних аспектів, що призводять до інтерференції в німецькій та українській мовах.

Література:

1. Muhvić-Dimanovski V. Languages in Contact. Linguistic Anthropology. Ed. By Anita Sujoldzic. Zagreb: EOLSS Publications, 2009. 332 p.
2. Kische A. Language Contact. Paris: DL2A – BULUU PUBLISHING GHANA, 2017. 146 p.
3. Hickey R. Language Contact. Reconsideration and Reassessment. The Handbook of Language Contact. London: Blackwell Publishing. 2010. 863 p.
4. Остапенко С. А. Виправданість застосування лексико-семантичних трансформацій у процесі перекладу п'єси Б. Шоу «Пігмаліон» українською мовою. Записки з романо-германської філології. №1(36). Одеса, 2016. С. 131-140.

**Happy
New Year!**

5. Гречина Л. Б. До проблем лексичних труднощів перекладу науково-технічної літератури. Вісник Житомирського державного університету. 2011. №57 С. 166-169.

6. Волошок І. Ю. Інтерференція та її типи на різних мовних рівнях. Педагогічні науки: збірник наук. праць. 2012. Вип. 62. С. 81–85.

7. Перелигін А. І. Засоби нейтралізації граматичної інтерференції. Вчені записки державного університету. Серія «Гуманітарні та соціальні науки». 2012. Вип. 4(48). С. 237–240.

8. Збир І. Фонетична інтерференція корейських студентів у процесі вивчення української мови як іноземної. В: І. М. Кочан (гол. ред. тому) та ін. Теорія і практика викладання української мови як іноземної. Вип. 13. Львів: Львівський університет імені Івана Франка, 2017. С. 151–157.

9. Качала О. Фонетична інтерференція іспаномовних студентів, котрі вивчають українську мову. Друга Міжнародна науково-практична конференція «Українська мова у світі». Збірник матеріалів. Львів, Україна, 8–9 листопада 2012 р. Львів: Видавництво Львівської політехніки. С. 97-102.

10. Валігура О. Р. Фонетична інтерференція в англійському мовленні українських білінгвів: монографія. Тернопіль, 2008. С. 288–292.

11. Скрильник С. В. Запобігання інтерференції у професійно-орієнтованому усному перекладі. Одеський лінгвістичний вісник. 2015. Вип. 5. Т. 1. С. 151-154.

12. Рибіна Н. В. Білінгвізм та інтерференція як тенденції мовного розвитку сучасного суспільства: проблеми та способи їх вирішення. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». 2015. Т. 1. №59. С. 176–178.

References:

1. Muhvić-Dimanovski, V. (2009). Languages in Contact. Linguistic Anthropology. Ed. By Anita Sujoldzic. Zagreb: EOLSS Publications [in English].

2. Kische, A. (2017). Language Contact. Paris: DL2A – BULUU PUBLISHING GHANA [in English].

3. Hickey, R. (2010). Language Contact. Reconsideration and Reassessment. The Handbook of Language Contact. London: Blackwell Publishing [in English].

4. Ostapenko, S. A. (2016). Vypravdanist zastosuvannia leksyko-semantychnykh transformatsii u protsesi perekladu piesy B. Shou «Pihmalion» ukrainskoiu movoiu [Justification of the use of lexical and semantic transformations in the process of translation of B. Shaw's play Pygmalion into Ukrainian]. Zapysky z romano-hermanskoï filolohii – Notes on Romano-Germanic philology, 1(36), 131-140 [in Ukrainian].

5. Hrechyna, L. B. (2011). Do problem leksychnykh trudnoshchiv perekladu naukovo-tekhnichnoi literatury [On the Problems of Lexical Difficulties in the Translation of Scientific and Technical Literature]. Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu – Notes on Romano-Germanic philology, 57, 166-169 [in Ukrainian].

6. Voloshok, I. Iu. (2012). Interferentsiia ta yii typu na riznykh movnykh rivniakh [Interference and its types at different language levels]. Pedagogichni nauky: zbirnyk nauk. prats – Bulletin of Zhytomyr State University, 62, 81–85 [in Ukrainian].

7. Perelyhin, A. I. (2012). Zasoby neutralizatsii hramatychnoi interferentsii [Means of neutralizing grammatical interference]. Vcheni zapysky Orlovskoho derzhavnoho universytetu. Seriia «Humanitarni ta sotsialni nauky» – Pedagogical sciences: collection of sciences. works, 4(48), 237–240 [in Ukrainian].

Happy
New Year!

8. Zbyr, I. (2017). Phonetic interference of Korean students in the process of studying Ukrainian as a foreign language. In: I. M. Kochan (hol. red. tomu) та in. Teory and Practice of teaching Ukrainian as a Foreign Language, 13. Lviv: Lvivskyj universytet imeni Ivana Franka, 151–157 [in Ukrainian].

9. Kachala, O. (2012). Phonetic interference of Spanish speaking students who study Ukrainian language. Second International Scientific and Practical Conference «Ukrainian Language in the World». Collection of materials. Lviv, Ukrayina, 8–9 lystopada 2012 r. Lviv: Vydavnytvo Lvivskoyi politekhniky, 97-102 [in Ukrainian].

10. Valihura, O. R. (2008). Fonetychna interferentsiia v anhliiskomu movlenni ukraïnskykh bilinhviv [Phonetic Interference in the English Speech of Ukrainian Bilinguals]: monohrafiia. Ternopil, 288–292 [in Ukrainian].

11. Skrylnyk, S. V. (2015). Zapobihannia interferentsii u profesiino-orientovanomu usnomu perekladi [Preventing interference in professionally oriented interpretation]. Odeskyi lnhvistychnyi visnyk – Odesa Linguistic Bulletin, 5(1), 151-154 [in Ukrainian].

12. Rybina, N. V. (2015). Bilinhvizm ta interferentsiia yak tendentsii movnoho rozvytku suchasnoho suspilstva: problemy ta sposoby yikh vyrishennia [Bilingualism and Interference as Trends in the Linguistic Development of Modern Society: Problems and Solutions]. Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia» – Scientific notes of the National University «Ostroh Academy», 1(59), 176–178 [in Ukrainian].